

Tot nu toe

Het is al weer vijf maanden geleden dat de laatste nieuwsbrief van de STA werd gepubliceerd. Het kan duiden op “geen bericht – goed bericht”. Dat klopt voor een deel: het bestuur en de vrijwilligers hebben al die maanden niet stil gezeten. Maar wat we hoopten (en eerlijk gezegd ook verwachtten) ging niet door: met trolley 5180 volledig hersteld de weg op en publiek vervoeren. Het mocht niet zo zijn, het valt niet te verwachten dat het dit jaar nog lukt. Inmiddels zitten we in de tweede coronagolf. Maar niet getreurd: er valt wel wat mee te delen. We doen ons best voor het onmogelijke; wonderen duren wat langer.

Trolley 5180 op de hefkolommen bij Technopoint voor behandeling van de onderzijde en de assen.
Foto Dennis de Lang, 30 juli 2020.

Trolley 5180

Van oude bussen, de dingen die voorbijgaan: de gevolgen van dertig jaar rondrijden onder zeer wisselende omstandigheden lees je het beste af aan de onderzijde van een voertuig. De carrosserie en het interieur mogen er na drie decennia nog best hebbelijk uitzien, de aan het zicht onttrokken onderdelen vertellen een ander verhaal. Dat de elektromotor vervangen moest worden stond bovenaan de lijst. Twee reserve elektromotoren in het bezit van de STA waren in 2019 al gereviseerd door het bedrijf voor onderhoud van elektromachines Steven und Gröters in Krefeld, Duitsland.

Handelingen aan sterkstroomapparatuur mogen door niet-gediplomeerde vrijwilligers niet worden uitgevoerd. Daarvoor zijn wij aangewezen op het trolleybedrijf bij uitstek: voorheen Connexion, vanaf dit jaar onder de naam Transdev (het is even wennen). Daar moeten dit soort klussen tussen de bedrijven door worden uitgevoerd. Doorgaans bieden de zomermaanden daarvoor de ruimte, maar in dit geval zorgde corona voor problemen: ook beroepsmonteurs kunnen ziek worden. Om die reden werd in overleg met de Transdev werkplaats-manager ervoor gekozen om eerst aan het Volvo-onderstel van de 5180 te werken.

De eerste etappe was overbrenging naar onderhoudsbedrijf Technopoint in Duiven. Anders dan in de Arnhemse remise waar over gebrek aan werk niet te klagen was, was dit bij Technopoint wel het geval: dit bedrijf heeft normaliter veel toerbussen in onderhoud. Maar als gevolg van corona was de orderportefeuille goeddeels leeg gebleven. Onderhoud aan veteraan trolleys was dus zeer welkom. Het bedrijf heeft meer opdrachten van de STA uitgevoerd: dieselbus 61 is er in 2019 tot en met de APK onder handen genomen, van trolley 0158, type B7900, werd het onderstel geïnspecteerd en 'gast'-trolley 11 van De Lijn, vroeger dienst doende in Gent, moest er behandeld worden aan de kleine compressor en daarmee verbonden onderdelen. Eind juli ging de 5180 daar op de bok voor behandeling van het Volvo-onderstel. Daar bleek het nodige schuur- en laswerk te verrichten. Ook het differentieel in de stuurkolom bleek aan vervanging toe.

Deze klussen zijn intussen geklaard. Tevens is de trolley APK-gekeurd. Dat is niet hetzelfde als elektro-technisch gekeurd en tot het bovenleidingnet toegelaten worden. Dat is de taak van de Transdev werkplaats. Maar dan moeten eerst de nodige elektro-onderdelen vervangen zijn.

De oude elektromotor van trolley 5180
Foto Dennis de Lang; 30 juli 2020

De gereviseerde elektromotor.
Foto Quirien van der Linde; 7 september 2020

Begin september riep de Transdev werkplaats-manager de 5180 naar de remise Westervoortsedijk. In korte tijd waren de motoren uitgewisseld. Tevens werden delen van de aandrijf-as opnieuw geplaatst. De positie op de hefinstallatie werd tevens gebruikt om ook andere onderdelen te controleren: de schakelkast, de isolatoren en de bekabeling. Bij enkele elektrometingen bleek de weerstand te hoog. Dat wijst op gebreken als corrosie, versleten of kapotte onderdelen en vervuilde contactstroken. De inventarisatie maakte duidelijk dat het een en ander te vervangen en vernieuwen valt. Hiervoor moet hulp van elders worden ingeroepen. Interessant zou men de constatering mogen noemen dat in dertig jaar zich een radicale technische ontwikkeling heeft voltrokken. Alleen heeft deze er ook voor gezorgd dat bekendheid met het oude problematisch is geworden. Het huidige werkplaatspersoneel houdt zich met schakeltechnieken en isolatoren anno 1990 en ouder niet bezig.

Elektromonteur van Transdev Tim Smeekes bij de schakelkast van trolley 5180
7 september 2020. Foto Quirien van der Linde.

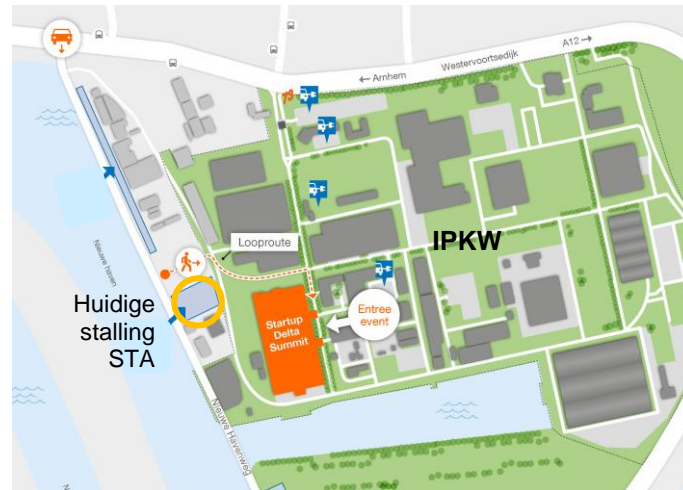
Hulp van buitenaf

Het Duitse bedrijf Kiepe, onderdeel van Knorr Bremse, gespecialiseerd in elektromotoren en bijbehorende apparatuur, is al enkele decennia de huisleverancier van Arnhemse trolleys. Bijzonder verheugend is het aanbod van Kiepe om onderdelen voor trolleyherstel, die bij Transdev en bij de STA niet meer aanwezig zijn, belangeloos geleverd zullen worden voor zover de voorraad strekt. Gewezen werd al op het gegeven dat de mogelijkheden bij Transdev om de STA bij te staan beperkt zijn en dat geldt zeker voor de kennis van niet meer gangbare technieken. Ook hier schiet Kiepe de STA te hulp door een monteur voor enkele uren vrij te maken en naar Arnhem te laten komen. Op maandag 12 oktober zal deze de trolleys 128, 0158 en 5180 inspecteren; de laatste twee opnieuw opgebokt bij Technopoint. Het bestuur is Kiepe zeer erkentelijk.

Stalling

Wanneer u dit leest zal de grond en de daarop staande loods waar de STA-voertuigen gestald staan gekocht zijn door het Industrie Park Kleefse Waard, het vroegere fabriekscomplex van AkzoNobel en inmiddels een ontwikkelgebied voor op milieu en energie gerichte bedrijven. IPKW heeft ons meegedeeld dat het gebied waarop de stalling staat herontwikkeld zal worden. Wij kunnen in elk geval tot februari van de huidige stalling gebruik maken, maar moeten wel uitkijken naar een nieuw onderkomen.

IPKW heeft begrip voor onze in financieel opzicht bescheiden positie heeft aangeboden behulpzaam te zijn bij het benaderen van kenners van vastgoed. Het bestuur heeft intussen contact gelegd met het gemeentebestuur van Arnhem en het provinciaal bestuur van Gelderland met de vraag om vestigingsprocedures zo eenvoudig mogelijk te houden. Wordt vervolgd.

De dubbele Romneyloods aan de Nieuwe Havenweg in Arnhem waar de STA- en gastvoertuigen gestald staan. Het achterwaarts binnenrijden van de Gent 11 met zijn meesturende derde as is een zenuwslopende bezigheid. In de eerste helft van 2021 zal dit voorbij zijn (hopen wij).
30 mei 2017. Foto Bert Companjen.

Website vernieuwd

We hebben Ellen Ehrenburg mogen verwelkomen als onze nieuwe webmaster. Zij is onmiddellijk aan het werk gegaan met herstylen. Verschillende rubrieken zijn anders geordend en het niet geheel vlekkeloos functionerende invulformulier voor donateurswerving is vereenvoudigd. De site is bovendien met een andere domeinnaam te bereiken: www.trolleymaterieel-arnhem.

Ellen is geen onbekende in de wereld van oudgediende voertuigen. Voordat zij naar Duitsland verhuisde was zij nauw betrokken bij de Electric Museumtramlijn Amsterdam (EMA) waar ze onder andere trambestuurder was. Ook was zij bestuurslid van de stichting EMA. Ellen is 23 jaar buschauffeur geweest: we zijn benieuwd of we haar ooit achter een trolleystuur zullen zien.

Voormalige GVA-bus in het 'hoge noorden'

Er kwam begin mei van dit jaar een e-mail binnen afkomstig van een *busjager*: "weten jullie iets van deze bus af?", met bijgevoegd een foto waarop een DAF MB200 dieselbus in de GVA-kleuren licht en donkerblauw. Het blijkt te gaan om voormalig GVA-bus 70. Na enig zoekwerk werd de eigenaar gevonden, een ondernemer in Grijpskerk, provincie Groningen. Deze heeft de bus al sinds 2004 in zijn bezit en heeft de bus bij het RDW als vrachtwagen laten registreren. Die status had het voertuig al bij aankoop.

Bus 70 heeft een wisselend bestaan gekend. In dienst gesteld door het Gemeente Vervoerbedrijf Arnhem in 1972 heeft de bus als stadsbus dienst gedaan tot 1987. Daarna werd de bus aangepast tot ontijzelvoertuig onder nummer 7. In 2004 werd de bus (formeel dus vrachtwagen) door Connexion verkocht aan de heer Klein in het noorden des lands. De bus werd door de eigenaar gekocht als 'vriendenbus' waarmee in weekeinden cafés in de omgeving bezocht konden worden met de eigenaar als 'BOB'. 's Zomers werden bestemmingen in het buitenland gekozen, tot in het Zwarte Woud in Duitsland, dit tot verbazing van de plaatselijke politie die op dit erg on-Duits voertuig afkwam. De vriendenclub is de afgelopen ingekrompen, wat ertoe heeft geleid dat de bus minder op de weg komt.

Een afspraak kon worden gemaakt met de heer Klein op zaterdag 4 juli, een zeldzaam regenachtige dag. Vier man, Dennis, Quirien, Jaap en Herman trokken in twee auto's noordwaarts, benieuwd naar de staat waarin we het voertuig zouden aantreffen. De eerste indruk was zeer positief: de 70 stond netjes schoongemaakt in een grote hal waar nog tal van andere oudgediende voertuigen stonden. Na kennis gemaakt te hebben met de heer Klein en twee andere heren werden we uitgenodigd voor een bezichtiging van nog een andere bedrijfshal waar grotere en kleinere vrachtauto's omgebouwd worden tot kampeerwagens. Aansluitend werd de 70 naar buiten gereden voor een demonstratierit. De heer Klein stuurde op de heenweg, bij het keerpunt mocht Quirien, groot liefhebber van al wat DAF MB200 is, achter het stuur plaats nemen voor te terugrit. De andere STA-mannen namen het interieur in zich op. Het schot halverwege de bus, waarachter "in de ontijzeltijd" de antivriestank stond, was nog aanwezig. Achter dit schot had de huidige eigenaar weer banken geplaatst, maar door de nood gedreven van een ander type dan de Arnhemse met hun rode zittingen.

Na de rit volgde overleg over bestemming, danwel beschikbaarheid van de bus voor activiteiten in Arnhem. De heer Klein stelde er nog niet aan toe te zijn om in de verkoop te doen, maar verklaarde zich wel bereid om zijn voertuig op ons verzoek bij speciale evenementen naar Arnhem te laten komen. Ook werd ingestemd om de 70 in de STA-website bij de rubriek "overig materieel" op te nemen. Van STA-zijde is aangeboden om tijdens de eerste overkomst naar Arnhem de 70 weer te voorzien van ontbrekende stickers aan de buitenzijde. Daartegen had de heer Klein geen bezwaar.

Ontijzelingsbus 7 met Oostnet-logo's op 7 bij de garage.
12 augustus 1997. Foto Paul van Onzen

Bus 70 zonder nummer en logo's naast de stalling
in Grijskerk.
4 juli 2020. Foto Herman Wilmer.

Fondsenwerving

Het gaat financieel allemaal net. De STA heeft dit jaar uitsluitend op giften en donaties gedraaid. En het Arnhemse gemeentebestuur heeft een subsidie in het vooruitzicht gesteld. Dat inkomsten uit reizigersopbrengsten wegvallen hoeft niet meer vermeld te worden. De stand van zaken is nu zo dat we het met zuinig beleid tot en met het eerste kwartaal van 2021 kunnen uithouden. Tegen die tijd hoopt het bestuur dat de coronabeperkingen zover zijn teruggebracht dat vanaf Pasen weer commerciële ritten uitgevoerd kunnen worden.

Het bestuur bezint zich op mogelijkheden om inkomsten verruimen. Gewerkt wordt aan de volgende oplossingen:

- Aanmelden voor fondsen, waarbij twee grote doelen aangegeven worden:
 1. Nieuwe trolleystelling,
 2. materieelonderhoud in de aanloop naar de viering van 75 jaar trolleyneet Arnhem,
- Inkomsten uit busverplaatsingen voor Transdev: hierover is een afspraak met het vervoerbedrijf gemaakt,
- Twee bestuursleden, de voorzitter en de penningmeester, hebben een stap gezet om bij ander publiek dan de gebruikelijke OV-belangstellenden een substantiële geldstroom op te halen, ter ondersteuning van de STA-doelen: voertuigherstel en stalling. Voor dat doel is een aparte vereniging "Vrienden van Arnhemse Trolleybussen" bij de Kamer van Koophandel ingeschreven. Deze zal zich richten op bedrijfsleven en op personen die bereid zijn geld te steken in een voertuig of bouwproject zonder dat zij affiniteit tonen met het hobbywezen: voor dat laatste is de STA bedoeld.
- Niet meteen een wervingsmethode, maar wel hulpmiddel: het STA-bestuur verzoekt het provinciebestuur van Gelderland om de oudgediende Arnhemse trolleys tot rijdend mobiel erfgoed te verklaren. Met een dergelijke status wordt het gemakkelijker om bij fondsen en bedrijfsleven voor financiële bijdragen te benaderen.

En wij roepen de lezers op, voor zover zij dat niet al deden: **Wordt STA-donateur!**

Bestuurslid gezocht

Er is een vacature in het bestuur voor de functie van ritplanner. Het betreft zowel ritten met STA-voertuigen als busverplaatsingen. Belangstellenden worden verzocht contact op te nemen met telefoonnummer 06 2738 4181.